

Życie muzyczne w warszawskiej archikatedrze

W niedziele lipca, sierpnia i września 2003 r. rozbrzmiewała w Bazylice Archikatedralnej Św. Jana Chrzciciela w Warszawie muzyka organowa. W tym roku już po raz dziesiąty odbył się tu Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej *Organy Archikatedry*. Organizatorem festiwalu jest Fundacja „Festiwal Muzyki Organowej”, której dyrektorem jest Przemysław Jakub Kapituła, a przewodniczącym Rady Artystycznej — ks. prof. dr hab. Andrzej Filaber (obecnie proboszcz archikatedry).

² Wypowiedź za: KOG, *Konkurencja na chwałę Bożą*, „Nowa Trybuna Polska” 139 (2003), s. 6.

Organy zbudowała niemiecka firma Hermann Eule z Budziszyna. Rozpoczęte w 1983 r. prace ukończono w 1987 r. i dnia 8 grudnia Prymas Polski Kard. Józef Glemp dokonał poświęcenia instrumentu. Organy posiadają 60 głosów, wyposażone są w trzy manualy i klawiaturę nożną. Traktura gry i traktura rejestrowa są mechaniczne. Manualy mają połączenia częściowo mechaniczne, częściowo elektryczne. Połączenia manualów z pedałem są mechaniczne. Projekt szafy organowej wykonał Walter Supper — niemiecki muzyk i architekt. W prospekcie uwidocznione są poszczególne sekcje organów. W centrum znajduje się *Hauptwerk*. W jego górnej części zamieszczono herb archikatedry. W górnej części prospektu mamy sekcję *Oberwerk*, w dolnej, za drewnianą kratą, sekcję *Schwellwerk*, zamkniętą w urządzeniu ekspresyjnym, umożliwiającym płynną zmianę jej dynamiki. Na tle sekcji *Schwellwerku* umieszczony jest herb kard. Józefa Glempla. Symetrycznie po obu stronach prospektu znajdują się wieże sekcji pedału z największymi w prospekcie piszczałkami metalowymi. Szafa organowa wykonana jest z drewna dębowego, piszczałki frontowe z wysokoprocentowego metalu o zawartości 73% cyny. Największa piszczałka w prospekcie ma długość 6,5 metra i waży 96 kg.

W ascetycznych murach odbudowanej z ruin wojennych świątyni przez trzy miesiące, w każdą niedzielę, przesuwał się zastęp renomowanych organistów z Austrii, Belgii, Brazylii, Danii, Niemiec, Polski, Szwajcarii i Włoch. Byli to laureaci i jurorzy międzynarodowych konkursów, nierzadko zajmujący się pracą naukową, krytyką muzyczną, dyrygenturą, pedagogiką. Był to więc kalejdoskop wykonawców, nacji, kompozytorów, form muzycznych w zwierciadle historycznego rozwoju. Publiczność nie zawiodła. Koncerty cieszyły się wysoką frekwencją słuchaczy, żadne miejsce nie świeciło pustką, co było bardzo wymowne przy wielu równoczesnych imprezach oraz urlopowym wyludnieniu stolicy.

Zauważyć wypada, że w bazylice archikatedralnej życie muzyczne posiada już swoją rangę, imprezy wypracowały sobie godną opinię, programy tu emitowane budzą zaufanie. Przy świątyni działają dwa koncertujące w kraju i poza jego granicami chóry i dwóch koncertujących organistów: Wojciech Szwejkowski za swą działalność odznaczony został złotym medalem *Ecclesiae Populoque Servitium Praestanti*. Młody, utalentowany Piotr Rachoń także ma już za sobą koncerty w Niemczech, Hiszpanii, Izraelu i Włoszech. Nad tego rodzaju klimatem dla muzyki w prymasowskiej świątyni od lat pracuje ks. prof. Andrzej Filaber, pełniący liczne funkcje duszpasterskie i naukowe. Jest profesorem na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie, dyrektorem Instytutu Szkolenia Organistów w Warszawie, prowadzi też wykłady na innych uczelniach, przewodniczy Archidiecezjalnej Komisji Muzycznej. Ks. Andrzej przed dwudziestu laty założył mieszany chór, którego nadal jest pierwszym dyrygentem. Asystuje mu Piotr Rachoń. W jubileuszowym koncercie wykonane zostało m.in. *Requiem* Gabriela Faure i *Msza koronacyjna* Wolfganga A. Mozarta. Drugi zespół — jako chór chłopięcy — założył Józef Herter kilkanaście lat temu. Obecnie jest to już chór chłopięco-męski.

Oprócz wspomnianego Festiwalu Muzyki Organowej w Bazylice Archikatedralnej Św. Jana Chrzciciela co roku na przełomie maja i czerwca odbywa się Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej. Inny, stały cykl to „Muzyka religijna w Archikatedrze Warszawskiej”. Koncerty odbywają się w każdą ostatnią niedzielę miesiąca przez cały rok. W listopadzie 2003 r. odbył się 300-ny koncert tego cyklu, trwającego już 15 lat. Od 20 lat, z okazji wspomnienia św. Cecylii, odbywa się Przegląd Chórów Kościelnych. Celem Przeglądu jest wspólna modlitwa i śpiew, występy poszczególnych zespołów, spotkania chórzystów i dyrygentów, wymiana doświadczeń, nawiązywanie kontaktów. Po dwudniowych przesłuchaniach, ks. A. Filaber zaprasza do siebie dyrygentów i kierowników zespołów, by w swobodnej atmosferze omówić zarówno Przegląd, jak też inne, leżące im na sercu sprawy. Znaczącym owocem tej działalności jest niezrównanie wyższy poziom wykonawczy chórów, wzbogacony repertuar oraz rozwój samych dyrygentów.

We wrześniu tego roku przeprowadzony został w Archikatedrze Św. Jana I Konkurs Organistów *Pro Organo 2003*. Inicjatorem i współorganizatorem konkursu był pan Piotr Grinholc. W jury zasiadali wykładowcy kilku wyższych uczelni, nie tylko organiści: Michał Dąbrowski, Manetta Kruzel-Sosnowska, Alicja Ogrodzińska, ks. Kazimierz Szymonik oraz ks. Andrzej Filaber — jako przewodniczący. W trzyetapowym przesłuchaniu oceniana była harmonizacja wylosowanych pieśni, śpiew psalmu responsoryjnego, sekwencji, wreszcie muzyka organowa oraz improwizacja na zadany temat. Kandydaci występowali w dwóch kategoriach: absolwenci i studenci wyższych uczelni — kategoria A, pozostali tworzyli kategorię B. Dla każdej grupy przewidziano trzy nagrodzone miejsca. Specjalną nagrodę za najlepszą improwizację, dla obu kategorii, ufundował Marian Sawa — kompozytor i organista. Redakcja miesięcznika „Muzyka” przeznaczyła roczną prenumeratę dla zdobywców pierwszych miejsc. Witold Bucholc ufundował laureatom złocene, srebrzone i brązowe pamiątkowe statuetki. W koncercie laureatów wystąpili: Michał Sawicki, Przemysław Chałacz, Tomasz Pięta, Marcin Kęska, Tomasz Tokarski i Tomasz Graś.

S. Alicja Jończyk